

Dut zaain echte Frieslaanders.

AEREPEL.

D'r is een beroemd schilderij van Vincent van Gogh, dat hiet 'De aerepel eters' Iederêên het t'r wel is een plaetje van gezien. We ete ze allemael, zowat elke dag. Sunds de mederene tijd meschie nie meer daegeleks. Chinees ete is aal hêel gewoon. De tijd dà je mè d'n pannechie naer de Chinees in de Landgraefstraet gong is aal een hêel posie geleje. Vandaag de dag ete mense vaak Grieks, Iteliaons, Jepans of Taais om maor is wat te noeme.

Maor waer komme onze aerepel nou vandaen? 't Is een zôôgenaomde knoldraogende soort van 't geslacht Nachtschaede en ze groeije van huis uit in midde en zuid Amerikao. In 1537 was t'r een Spaonse ondekkingsraazeger die een paar aerepel meenam van uit Colombiao naer Spanje. De aerepel wier gepoot en d'r groeide een plant uit. Monniken pootten de plant in hun klôôstertuinen. Sunds de Tachtigjaerege Oorlog groeide d'r òk aerepel in tuin van de Leidse Hortus. Maor 't het nog een hêel poosie geduurd voor dà de aerepel deur iederêên gegete wier, De

Spanjaerde hadde de aerepel tijdes de Spaonse overheersing hier gebrocht en dus wier 't zomaor nie vertrouwd. Aerdeg om te wete is dà de eerste aerepel wiere geteeld in de buurt van Ieper en Diksmuide, in 't zuidweste van Bellegie, wà toe nog bij de Laege Lande hoorde. Vanwege 't hôôge voedingsgehalte, vitemine c, wier de aerepel beschouwd as hêêl belangrijk voedsel.

D'r zijn òk veul soorte aerepel, alhoewel d'r òk onzin in de winkels aangebooje wor. Zôô as bakaerepel, aamel flauwe kul. Onderlest was 't bij Keuringsdienst van Waerde op tv. Wat ze op een zak aerepel schrijve zijn praotjies voor de vaak en wor de kôôper maor iets wijs gemaakt. 't Zijn allemael dezellefde aerepel, allêên staot 'r een aander verhaoltjie op de zak. Aerepel haol ie bij de groenteboer of een aerepelboer. Aaigehaaimers, Frieslaanders, Bintjies en Ierenes zijn zôô 'n bietjie de mêêst gangbaore aerepel. Vroeger hà je òk Bevelaanders, die zie je nie meer. Een Doré is aaigelek een zeumeraerepel. Somtaaije kom íe òk nog wel is een Opperdoes tege, die ving 'k moeilek te schille. Zeumeraerepel kà je schrappe en winteraerepel mô je schille. Vroeger wiere de winteraerepel gepoeijerd tege tôôke, uitlopers zôôgezeed. Tege de winter wier d'r vaak een mud aerepel tegelaaik aangeschaft. Overaal op de wereld worre aerepel gegete. Maor of ie nou een aerepel eet in Engeland, Duitsland of Frankrijk; ze smaoke nooit 't zellefde. Op een baggerwaarek in Brezielieje wazze op een gegeve moment de meegebrochte aerepel op en d'r wier gevroge of t'r met 't eerst vollegende KNSM vrachtschip aerepel uit Holland konne komme. Kà je naegaon, aerepel komme van oorsprong daer van daen en toch mosse d'r aerepel uit Holland komme.

Zeun van Sjorse